

Katarzyna Jurzysta, Monika Staszewicz

EUROPEJSKI PROJEKT PROFESJONALIZACJI EDUKATORÓW DOROSŁYCH

Budowanie modelu kwalifikacji edukatorów dorosłych

Ważnym etapem w promowaniu idei edukacji przez całe życie, a przede wszystkim w tworzeniu europejskiej przestrzeni kształcenia edukatorów dorosłych oraz budowania systemu ich kwalifikacji stał się rozpoczęty jeszcze w 2004 roku międzynarodowy projekt „Kształcenie specjalistów edukacji dorosłych w edukacji ustawicznej i szkolnictwie wyższym” (*Teaching Adult Educators in Continuing and Higher Education – The Bologna Process towards the European Dimension of Lifelong Learning*), *TEACH*), realizowany w ramach programu GRUNDTVIG. Koordynatorem projektu został ówczesny Instytut Pedagogiki (obecnie Wydział Nauk Pedagogicznych) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W projekcie oprócz jednostki koordynującej wzięło udział 13 partnerów: Belgia – Europejskie Stowarzyszenie Edukacji Dorosłych (EAEA), Niemcy – Uniwersytet w Hanowerze (LUH), Uniwersytet w Bielefeld, Instytut Współpracy Międzynarodowej Niemieckiego Związku Uniwersytetów Powszechnych (IIZ/DVV), Węgry – Uniwersytet w Pécs (PTE), Litwa – Uniwersytet Witolda Wielkiego (VDU), Polska – Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, Oddział Regionalny w Szczecinie (TWP), Rumunia – Uniwersytet Alexandru Ioan Cuza (UAIC), Bułgaria – Nowy Bułgarski Uniwersytet, Turcja – Uniwersytet w Bogazici (BU), Wielka Brytania – Uniwersytet w Stirling, Uniwersyteckie Stowarzyszenie Edukacji Całocyciowej (UALL).

Projekt był skierowany do studentów nauk społecznych i edukacji dorosłych, nauczycieli i organizatorów działań z zakresu edukacji dorosłych, pracowników socjalnych oraz osób zatrudnionych w sektorach kultury i centrach młodzieży na terenie całej Europy.

Głównym celem projektu było opracowanie programu studiów Magister Edukacji Dorosłych, którego struktura miała stać się bazą do stworzenia modułu z zakresu edukacji dorosłych w ramach studiów licencjackich z pedagogiki oraz studiów podyplomowych „Europejska Edukacja Dorosłych”.

Zgodnie z wypracowanym programem dla studiów licencjackich zadaniem kształcenia na poziomie licencjackim jest zapoznanie studentów z podstawową wiedzą z zakresu edukacji dorosłych oraz rozbudzenie zainteresowania działalnością w obszarze edukacji dorosłych i w konsekwencji podjęcie studiów z zakresu edukacji dorosłych na poziomie magisterskim. Program składa się z modułów obowiązkowych i obejmuje 120 godzin

(120 punktów ECTS) realizowanych podczas czwartego i piątego semestru studiów.

Dodatkowo Pracownia Edukacji Dorosłych UMK wypracowała autorską koncepcję programu z zakresu edukacji dorosłych. Koncepcja zakłada nie tylko przekaz podstawowej wiedzy z zakresu edukacji dorosłych, ale także wprowadzenie na drugim i trzecim roku studiów licencjackich specjalności z zakresu edukacji dorosłych. Program składa się ze wzajemnie powiązanych ze sobą obowiązkowych modułów i obejmuje 870 godzin zajęć (120 ECTS) z koniecznością odbycia co najmniej 6-tygodniowych praktyk zawodowych.

Głównym celem specjalizacji jest „teoretyczne i praktyczne przygotowanie do pracy zawodowej w instytucjach edukacji dorosłych, poradniach zawodowych lub edukacyjnych dla dorosłych bądź organizacjach pozarządowych wspierających rozwój i kształcenie edukacji dorosłych”. Realizacji tego celu służy program specjalizacji, którego zadaniem jest wyposażenie studentów w wiedzę z zakresu teorii kształcenia dorosłych, psychologii człowieka dorosłego, polityki oświatowej Unii Europejskich, współczesnych tendencji rozwoju edukacji dorosłych, w tym jej uwarunkowań metodycznych, organizacyjnych i prawnych.

Studia mają także wyposażyć w wiedzę z zakresu diagnozy potrzeb edukacyjnych różnych grup społecznych i zawodowych oraz w oparciu o nią konstruowania programów kształcenia dorosłych i doboru metod i technik kształcenia (ze szczególnym akcentem na wykorzystywanie nowoczesnych form) adekwatnie do wykształcenia, możliwości, kwalifikacji, kompetencji, płci i wieku dorosłych. Ważną częścią programu jest zatem przygotowanie absolwentów do roli animatorów procesów edukacyjnych dorosłych różnych grup społecznych. Akcent położony został także na rozwój kompetencji w zakresie przygotowywania i zarządzania projektami edukacyjnymi o charakterze krajowym i międzynarodowym.

Drugi etap kształcenia kończący się stopniem „magister edukacji dorosłych” ma na celu wyposażenie przyszłych edukatorów dorosłych w wiedzę z zakresu teorii i metodologii edukacji dorosłych oraz kompetencje w dziedzinie realizacji przedsięwzięć kwalifikacyjnych dla dorosłych obywateli celem wspierania i promowania edukacji przez całe życie we wszystkich jej wymiarach (jednostkowym, krajowym i europejskim) poprzez uczenie ludzi dorosłych. Ważnym elementem kształcenia przyszłych edukatorów dorosłych jest wyposażenie ich w wiedzę i dalszy rozwój kompetencji z zakresu pozyskiwania funduszy oraz zarządzanie różnorodnymi środkami. Wiedza zdobyta podczas studiów ma umożliwić absolwentom studiów zrozumienie specyfiki polityki i systemów edukacji dorosłych na szczeblach krajowym i europejskim. Ma także wyposażyć w kompetencje skutecznego wywierania wpływu na lokalną, regionalną i krajową politykę w zakresie edukacji ustawicznej (poprzez edukację dorosłych), oraz profesjonalne działanie w obszarze wielokulturowej edukacji dorosłych.

Trzecim najwyższym etapem profesjonalizacji edukatorów dorosłych i jednocześnie wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji dorosłych szkolnictwie wyższym są studia „Europejska Edukacja Dorosłych”. Warunkiem dopuszczenia do ich realizacji jest dyplom magistra edukacji dorosłych lub tytuł magistra w innej dziedzinie i udokumentowana co najmniej trzyletnia działalność zawodowa w obszarze edukacji dorosłych. Dodatkowo studenci są zobowiązani do przedstawienia szkicu projektu badawczego (maks. 500 słów), który może jednocześnie stanowić podstawę końcowej pracy dyplomowej. Problematyka projektu powinna być osadzona w obszarach tematycznych ujętych w programie studiów z edukacji dorosłych, a także należy uwzględnić swoją dotychczasową działalność w sektorze edukacji dorosłych.

Głównymi celami studiów są po pierwsze pogłębienie wiedzy i umiejętności z zakresu edukacji dorosłych poprzez bezpośrednie, osobiste doświadczenie europejskiego tego obszaru edukacji, po drugie rozwój kwalifikacji specjalistów edukacji dorosłych, a szczególnie z zakresu zarządzania międzynarodowymi projektami edukacyjnymi, po trzecie rozwój umiejętności zawodowych w międzynarodowych instytucjach edukacji dorosłych.

Urzeczywistnienie tych celów odbywa się poprzez zwiększenie mobilności i wymianę kadry i specjalistów edukacji dorosłych, uczestnictwo w międzynarodowych projektach, praktykach i konferencjach.

W konsekwencji absolwent „europejskiej edukacji dorosłych” posiada rozwinięte kompetencje magistra edukacji dorosłych. Jest ponadto animatorem procesów kształcenia dorosłych i lobbystą na rzecz rozwoju nowych kultur uczenia się. Swobodnie porusza się we wszystkich obszarach edukacji dorosłych w kraju i na płaszczyźnie europejskiej. Jego kompetencje predysponują go do podjęcia pracy zawodowej w dowolnym miejscu Europy (Przybylska 2006).

Program kształcenia realizowany jest w wymiarze 360 h (120 ECTS z czego 40 ECTS – zaliczenie wybranych modułów, 30 ECTS – praca dyplomowa i 50 ECTS – udział w projektach międzynarodowych) i może być realizowany przez dwa lub trzy semestry. Ponadto specjaliści edukacji dorosłych biorący udział w programie europejskim są zobowiązani do odbycia 40-godzinnej praktyki w jednej z wybranych organizacji edukacji dorosłych, zrzeszonej w Europejskim Związku Edukacji Dorosłych (EAEA). Celem praktyki jest nabycie przez specjalistę edukacji dorosłych wiedzy i doświadczenia w praktyce edukacji dorosłych w wybranym środowisku edukacyjnym i kraju ze szczególnym naciskiem na włączanie ludzi dorosłych w proces kształcenia się przez całe życie.

Studia kończą się obroną pracy dyplomowej z zakresu porównawczej edukacji dorosłych i przygotowanej pod kierunkiem specjalisty z innego kraju. Praca dyplomowa powinna odnosić się do doświadczeń i wiedzy zdobytych w trakcie trwania praktyki oraz nawiązywać do wyników i/lub wniosków indywidualnej pracy w sektorze edukacji dorosłych.

Budowanie modelu kompetencji edukatorów dorosłych

Powyższy projekt doczekał się kontynuacji w postaci kolejnego międzynarodowego projektu badawczego finansowanego ze środków Leonardo da Vinci, o nazwie „Qualified to Teach” (*QF2Teach*). Rozpoczął się w 2009 roku i zakończył w 2011 roku. Stanowi kontynuację wcześniejszego przedsięwzięcia QF2Teach. Włączonych jest w niego siedmiu partnerów: Włochy – Uniwersytet Florencki (UNIFI), Holandia – Uniwersytet w Groningen (RUG), Polska – Uniwersytet Mikołaja Kopernika (UMK), Rumunia – Rumuński Instytut Edukacji dla Dorosłych (IREA), Szwecja – Uniwersytet Sztokholmski (SU), Szwajcaria – Szwajcarskie Stowarzyszenie Edukacji Dorosłych (SVEB) i Wielka Brytania – Krajowy Instytut Edukacji Ustawicznej Dorosłych (NIACE). Koordynowany jest przez Niemiecki Instytut Edukacji Dorosłych (DIE). Dotyczy rozwoju koncepcji ponadnarodowych ram kwalifikacji dla edukatorów osób dorosłych stanowiących istotne i niezbędne podstawy do stworzenia wspólnego europejskiego rynku pracy w obszarze edukacji dorosłych (*ACE – Adult Continuing Education*). Inicjatywy tworzenia ram kwalifikacji dla edukatorów dorosłych realizowane były do tej pory na poziomie podstawowym. Projekt QF2Teach jest pierwszą próbą połączenia powyższych działań na poziomie europejskim. Głównym zadaniem jakie założyli uczestnicy projektu jest identyfikacja kluczowych kompetencji, które należy włączyć do współczesnych ram kwalifikacji edukatorów dorosłych.

Terminem „*edukatorzy dorosłych*” objęci zostali nauczyciele osób dorosłych, trenerzy, szkoleniowcy, doradcy, menagerowie, metodycy, specjaliści od rozwoju zasobów ludzkich. Wszyscy ci, którzy profesjonalnie zajmują się uczącymi się dorosłymi; inicjują, wspierają i monitorują proces uczenia się osób dorosłych. Podjęte wyzwanie jest odpowiedzią na wymagania polityki UE w zakresie rozwoju całościowego uczenia się. Istnieje potrzeba ujednoczenia istniejących modeli krajowych dla uzyskania przejrzystości sektora edukacji i kształcenia ustawicznego. Stworzenie ram kwalifikacji z wystandardyzowanymi kompetencjami służyć ma zwiększeniu efektywności i atrakcyjności systemu kształcenia edukatorów dorosłych. Z uwagi na dostrzegalne zmiany dotyczące zwiększającej się złożoności procesu nauczania i uczenia się, od edukatorów dorosłych wymaga się coraz to nowych umiejętności, takich jak chociażby umiejętności doradcze czy międzykulturowe.

Powstały katalog umiejętności ma zostać powiązany z ERK (Europejskie Ramy Kwalifikacji), precyzując kwalifikacje edukatorów dorosłych i czyniąc je bardziej porównywalnymi na terenie Europy w obszarze kształcenia zawodowego i niezawodowego. Przyczyni się do optymalizacji istniejących programów kształcenia edukatorów dorosłych oraz wpłynie na widzialność tej grupy zawodowej, (*QF2Teach – Qualified to Teach*).

Europejskie Ramy Kwalifikacji to pierwszy międzynarodowy układ odniesienia, który obejmuje wszystkie kwalifikacje. Na ów system odniesienia składa się osiem poziomów kwalifikacji od poziomu podstawowego do zaawansowanego. Są to wszystkie poziomy kwalifikacji uzyskane podczas edukacji i szkolenia ogólnego, zawodowego i akademickiego. Opierają się na efektach uczenia się, na które składa się: wiedza, umiejętności i kompetencje. Wiedza jako efekt przyswajania informacji w procesie uczenia się dotyczy faktów, zasad, teorii i praktyki. Umiejętności polegają na poznawczej i praktyczne zdolności do zastosowania wiedzy podczas wykonywania zadań i rozwiązywania projektów, umiejętności poznawcze i praktyczne. „Kompetencje” *oznaczają udowodnioną zdolność stosowania wiedzy, umiejętności i zdolności osobistych, społecznych lub metodologicznych ukazywaną w pracy lub nauce oraz w karierze zawodowej i osobistej; w europejskich ramach kwalifikacji, kompetencje określone są w kategoriach odpowiedzialności i autonomii*, (Europejskie Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie, s. 13). Celem ERK jest ułatwienie porównywania kwalifikacji zdobywanych w różnym czasie, miejscach i formach, lepsze dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy oraz społeczeństwa obywatelskiego.

Krajowe ramy kwalifikacji powstające w oparciu o ERK mają pełnić dwojaką funkcję: identyfikować i opisywać cechy systemu kwalifikacji istniejącego w kraju. Poniesie to za sobą przebudowę polskiego systemu kwalifikacji, poprawiając jego słabe strony dotyczące przede wszystkim braku całościowego opisu systemu kwalifikacji, braku podejścia opartego na efektach uczenia się, braku spójnego i kompleksowego systemu zapewnienia jakości, braku pełnej informacji o rzeczywistych kompetencjach, mało elastycznego systemu kwalifikacji w szkolnictwie wyższym, nadmiernie rozbudowanego systemu zawodów regulowanych, braku rozpoznania lub zanizania wartości świadectw polskiego systemu kwalifikacji na rynkach pracy państw Unii Europejskiej (*Od europejskich do polskich ram kwalifikacji. Model polskich ram kwalifikacji*, 2010).

Pierwszym krokiem ku profesjonalizacji zawodu *andragoga* w Polsce było wpisanie go do Klasyfikacji zawodów i specjalności, której podstawę prawną stanowi Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku w sprawie klasyfikacji zawodów o specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Należy w tym miejscu zaznaczyć niepodważalny wkład w ten proces Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego¹, które było inicjatorem umieszczenia zawodu andragoga w powyższej klasyfikacji. Otrzymał on w niej numer 235101. Znajduje się w grupie dużej 2 określonej jako specjaliści, grupa ta wymaga posiadania wysokiego poziomu wiedzy zawodowej, umiejętności oraz doświadczenia

¹ Na stronie Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego znaleźć można szczegółowy opis zawodu andragoga z wyszczególnieniem zadań zawodowych, miejsc pracy oraz wymagań kwalifikacyjnych, www.ata.edu.pl.

w zakresie nauk technicznych, przyrodniczych, społecznych, humanistycznych i pokrewnych. Zgodnie z umiejscowieniem zawodu andragoga w grupie specjalistów nauczania i wychowania traktuje się go jako specjalistę w zakresie umiejętności wykorzystywania metod nauczania. Jego podstawowe zadanie zawodowe polega na opisywaniu, badaniu, organizowaniu, realizacji, koordynacji, inspiracji aktywności edukacyjnej człowieka dorosłego podejmowanej w systemie edukacji ustawicznej formalnej, pozaformalnej i nieformalnej w różnych środowiskach.

Wcześniej pod powyższym numerem funkcjonował zawód – *Nauczyciel doradca metodyczny*. Do jego zadań należało udzielanie porad i pomocy merytorycznej nauczycielom określonego przedmiotu w pracy dydaktyczno-wychowawczej, opiekuńczej, w rozwiązywaniu problemów pedagogicznych oraz inicjowanie udziału nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego, a także pełnienie funkcji nauczyciela-konsultanta w placówce doskonalenia nauczycieli.

Projekt QF2Teach

Projekt QF2Teach realizowano w dwóch fazach. Pierwsza część projektu (10/2009 – 02/2011) polegała na szeroko zakrojonych badaniach mających ustalić, jakie kompetencje kluczowe powinni posiadać edukatorzy dorosłych. Prace rozpoczęły się od przeglądu literatury przedmiotu oraz analizy istniejących w krajach partnerskich opisów profili kompetencji. Opracowywany nowy model kompetencji wyrasta z praktyki i w myśl założeń projektowych praktyce ma służyć. Posłużono się w tym celu metodologią opartą o dwuetapowe badania sondażowe *Delphi*, z udziałem paneli eksperckich, złożonych z edukatorów dorosłych, którzy w trakcie wywiadów ankietowych wskazali na te kompetencje, które ich zdaniem są niezbędne do wykonywania zawodu andragoga, a następnie poddane ponownej refleksji i feedbackowi. Zastosowana metodologia miała zbudować konsensus pomiędzy ekspertami. Sondaż pozwolił na uzyskanie katalogu kluczowych kompetencji, których znaczenie zostało wspólnie potwierdzone przez ekspertów biorących udział w sondażu.

Druga faza (03/2011-09/2011) poświęcona była na stworzenie katalogu kluczowych kompetencji, które miały zostać przetłumaczone na „język” ponadnarodowych ram kwalifikacji dla edukatorów dorosłych. Dodatkowym, zadaniem każdego z partnerów projektu było stworzenie swoich narodowych ram kwalifikacji dla własnej grupy. Ich większa szczegółowość miała na celu uwzględnienie specyfiki oraz osobliwości zawodu edukatora dorosłych.

Katalog kluczowych kompetencji stanowi wyniki badań ankietowych. Wprowadza podstawy wiedzy dla rozwoju narzędzi lub produktów, które mogą zostać użyte w praktyce. Na podstawie analizy czynnikowej wyłoniono dziewięć kluczowych obszarów kompetencji, nieodzowierczających struktury kwestionariusza:

1. Zarządzanie grupą i komunikacja (precyzyjna i jasna komunikacja, zarządzanie dynamiką grupy, radzenie sobie z konfliktami);
2. Kompetencje przedmiotowe (posiadanie specjalistycznej wiedzy w swojej dziedzinie, zastosowanie specjalistycznej dydaktyki w swojej dziedzinie);
3. Wspieranie uczenia się (wspieranie nieformalnego uczenia się, stymulowanie aktywnej roli uczących się, posiadanie szerokiego repertuaru metod, wykorzystywanie podczas uczenia się życiowego doświadczenia osób uczących się);
4. Skuteczne (efektywne) nauczanie (dostosowanie oferty dydaktycznej do potrzeb konkretnych grup docelowych, planowanie oferty edukacyjnej z uwzględnieniem dostępnych zasobów);
5. Osobisty rozwój zawodowy (orientacja na potrzeby uczestników, wykorzystywanie własnego doświadczenia w obszarze środowiska uczenia się, rozpoznawanie własnych potrzeb edukacyjnych, określanie własnych celów edukacyjnych, kreatywność, elastyczność, refleksja nad własną rolą zawodową, ocena własnej praktyki zawodowej, pewność, zaangażowanie we własny rozwój zawodowy, radzenie sobie z krytycyzmem, patrzeć z uwzględnieniem różnych perspektyw);
6. Stymulowanie uczenia (motywowanie, inspirowanie);
7. Analiza procesów uczenia się (monitorowanie procesu uczenia się, ocena wyników uczenia się, przeprowadzanie regularnej oceny formującej z wykorzystaniem dialogu pomiędzy nauczycielem a uczniem, oszacowywanie poziomu początkowego uczących się);
8. Osobiste kompetencje (stabilność emocjonalna, odporność na stres, umiejętność analizy barier w uczeniu, autentyczność, praca w oparciu o struktury postępowania, otwartość);
9. Wspieranie uczących się (tworzenie sprzyjającej atmosfery, ułatwianie zastosowania wiedzy w praktyce, uważność, zachęcanie uczących się do przejmowania odpowiedzialności za swoją edukację, empatia, zachęcanie do współpracy w procesie uczenia się, wspieranie indywidualne, aktywne słuchanie, dostępność dla uczących się, diagnozowanie potrzeb uczących się), (Report on Core Competencies and Qualification Frameworks, 2011).

Ostatnim zadaniem zaplanowanym w projekcie było opracowanie szkicu ponadnarodowych ram kwalifikacji dla edukatorów dorosłych w powiązaniu z ERK. Wykorzystano w tym celu elementy struktury ERK. Zgrupowano bliskie znaczeniowo kompetencje kluczowe w tzw. „trójkąt pedagogiczny”, opisujący trzy główne elementy pedagogiczne: przedmiot, nauczający i uczący się, uzyskując następujące obszary kompetencji:

- Treść i dydaktyka – kompetencje kluczowe powiązane z przedmiotem nauczania (doświadczenie w temacie nauczania i dydaktyce, organizowanie procesu uczenia się, analizowanie procesu uczenia się);

- Samorozwój i rozwój zawodowy – kompetencje kluczowe powiązane ze specjalistą ułatwiającym uczenie się (kompetencje osobiste, rozwój zawodowy);
- Wspieranie uczących się – kompetencje kluczowe powiązane z uczącym się (zachęcanie i motywowanie uczących się, wspieranie uczenia się, dbałość o uczącego się, zarządzanie grupą).

Podczas transferu elementów kompetencji i kompetencji kluczowych do struktur ERK trzeci deskryptor zmienił nazwę na „Odpowiedzialność i autonomia”, by uniknąć nieporozumień (Bernhardsson, Lattke 2011).

Uzyskanie finalnej koncepcji odbyło się w dwuetapowym postępowaniu. Najpierw stworzono pierwszy szkic koncepcji na podstawie rezultatów badań metodą Delphi, następnie poddano go dyskusji i walidacji na ponadnarodowym warsztacie z udziałem 12 ekspertów edukacji dorosłych z krajów partnerskich. Sprawdzano strukturę i zawartość treściową projektu ram pod kątem jego ważności i praktycznego zastosowania. Eksperti dostrzegli, że wymienione obszary zachodzą na siebie i w praktyce zawodowej są trudne do rozdzielenia, gdyż edukator dorosłych łączy zawarte w nich kompetencje, uwzględniając specyficzny kontekst swojej pracy. Wyraźnie i zdecydowanie podkreślano istotność uwzględniania konkretnych kontekstów pracy edukatorów dorosłych, takich jak np. szkolenia zawodowe, kulturalna edukacja dorosłych, szkolenia w miejscu pracy, praca wolontariacka, z czego zrezygnowano przy tworzeniu ram kwalifikacji. Wiele uwag dotyczyło koncepcji ram kwalifikacji, powiązania ich z europejskimi ramami kwalifikacji. Zastrzeżenia wiązały się z zastosowaną w badaniu metodologią Delphi, w której efekcie wiele komponentów kompetencji (np. kompetencje międzykulturowe), które zdaniem ekspertów powinny być uwzględnione w ramach kwalifikacji, nie znalazły tam swojego miejsca. Ponadto dostrzeżono konieczność doprecyzowania rozumienia kompetencji i kwalifikacji. Pewne wątpliwości budził także ustalony na podstawie wyników badań poziom kompetencji odpowiadający 5 i 6 poziomowi ERK. Eksperti z Wielkiej Brytanii oraz Włoch dostrzegli potrzebę lokowania wymaganych kompetencji także na poziomie wyższym niż poziom 6, który umożliwiłby zrealizowanie ścieżki profesjonalnej na wyższym poziomie. Stwierdzono także, że ramy kwalifikacji powinny wypełnić lukę między programami o charakterze akademickim i innymi formami kształcenia zawodowego. Sugerowano położenie większego nacisku na transferywalne nauczanie, nieformalne uczenie się oraz tzw. peer learning (Report on Transnational Workshop, 2011).

Szczególnie cenne dla procesu profesjonalizacji zawodu edukatora dorosłych w Polsce okazały się zrealizowane w Toruniu, w maju 2011 roku konsultacje eksperckie w sześciu czołowych instytucjach zajmujących się organizacją edukacji dorosłych: Centrum Kształcenia Ustawicznego, Zakładzie Doskonalenia Zawodowego, Powiatowym Urzędzie Pracy, Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli oraz Centrum Aktywności Lokalnej.

Wszyscy eksperci całkiem słusznie wyrazili duże zainteresowanie projektem i potwierdzili konieczność profesjonalizacji zawodu edukatora osób dorosłych w naszym kraju, zwłaszcza że dopiero od niespełna dwóch lat zawód andragoga pojawił się w klasyfikacji zawodów. A jest to, jak się wydaje, jedynie początek długiej drogi do uzyskania autonomii i legitymizacji oraz wypracowania realnych kompetencji pozwalających na planowanie, kierowanie, ocenę i doskonalenie własnej pracy zawodowej, co zresztą polscy eksperci doskonale rozumieją i postrzegają jako niezbędny proces. Wszyscy konsultanci zgodzili się co do przydatności krajowego i międzynarodowego modelu kompetencji, jednocześnie wyrazili obawy dotyczące jego zbyt daleko idącej unifikacji. Dostrzeżono niebezpieczeństwo uogólnienia i ujednoczenia odbiorców działań edukatora, zwracając jednocześnie uwagę na potrzebę specyfikacji wybranych grup i potrzeb uczących się dorosłych, takich jak: kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, osoby bezrobotne. Są to obawy całkiem uzasadnione i zauważone nie tylko w naszym kraju. Zwrócili na nie uwagę także uczestnicy seminarium, które odbyło się w marcu 2010 roku w Szwecji, pt. „Competence development among adult educators/ /Professionalization of adult educators”, podkreślając istotę kształcenia dla dorosłych polegającą na tworzeniu oferty edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb lokalnych społeczności.

Bibliografia

Przybylska E., (red.) (2006), *Kształcenie specjalistów edukacji dorosłych w edukacji ustawicznej i szkolnictwie wyższym*, UMK, Toruń.

Netografia

Bernhardsson N., Lattke S., (eds.) (2011), *Core Competencies of Adult Learning Facilitators in Europe. Findings from a Transnational Delphi Survey. Conducted by the Project “Qualified to Teach”*, dostępny na: www.qf2teach.eu (otwarty 14.12.2011).

Komisja Europejska, *Europejskie Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK)*, „Edukacja i Kultura”, dostępny na: http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_pl.pdf (otwarty 22.05.2011).

MEN (2010), *Od europejskich do polskich ram kwalifikacji. Model polskich ram kwalifikacji, Priorytet III PO KL, działanie 3.4., poddziałanie 3.4.1*, dostępny na: www.kwalifikacje.org.pl (otwarty 22.05.2011).

MENiS (2005), *Strategia Rozwoju Edukacji na lata 2007–2013*, Warszawa, dostępny na: <http://www.cent.edu.pl/Download,9.html> (otwarty 15.02.2012).

Report on Core Competencies and Qualification Frameworks, dostępny na: www.qf2teach.eu (otwarty 22.05.2011).

QF2Teach – Qualified to Teach. Core Competencies and a Qualification Framework for Teachers and Adult and Continuing Education, dostępny na: <http://www.wf2teach.eu/> (otwarty 22.05.2011).

Report on Transnational workshop, dostępny na: www.qf2teach.eu (otwarty 14.12.2011).

Summary

European project for professional development of adult educators

Key words: professionalisation, adult educators, competencies and qualifications.

The following text combines the main points and conclusions established during implementations of the two interconnected, international research projects. The first of the projects, named “TEACH”, was conducted between 2004 and 2008. Its main goal was to create a curriculum and educational model for adult educators on a national and European scale. The second project, named “QF2Teach”, was conducted between 2009 and 2011. Its main goal was to form a unified European model involving the key competences of adult educators that combined with European Qualification Framework would identify their professional qualifications more specifically.